

FEKETE ISTVÁN:

Emberpor

„Olvasson Fekete Istvánt!” Jó szívvel és értelmiségi felelősségem teljes tudatában ajánlhatom ezt a nyájas közönségnek. Olvasson Fekete Istvánt, és *me glássa* (akárki): hamarost szenvedéllé fog növekedni őbenne ez a foglalatosság. Persze konkrétan mit? Az olvasási szenvedély tüzét táplálni ugyanis még mindig kerülhet eleddig „ismeretlen” helyről is a spiritusz, lévén újabb tárcagyűjtemény jelent meg a minap (tavaly) a méltán népszerű író hagyatékából összeállítva. Újabb elágazás az egyetemes és az életműbeli szöveglabirintusban, amely könyvészeti, könyvkiadási, könyvterjesztési, továbbá copyright-örökösödést illető, tehát üzlet(politika)i kérdések csomópontja is egyben. Nem kevésbé a szellemiség kérdése, akár így: pontosan milyen életmenny éppen ebben az esetben, hogy adott szellemiségű emberek meglehetősen felvevő- vagy egyenesen fogyasztópiacot tudnak képezni adott szellemi termékek számára? Mert a név, ha valóban *az* – a „lélek-emberé” ezúttal (mint Kelényi István, a kötet szerkesztője kifejezi) –: garancia. És mérce, a kínált kulturális-erkölcsi-világnézeti táplálék hatékonysága szempontjából.

Ez magyarul annyit jelent, hogy a garancia és a mérce a felhőtlen, ugyanakkor nemes szórakozáshoz

azért lenne meg kapásból itten, mert Fekete István „jó emberként”, illetve „rendes katolikusként” fungált. Ha pedig ilyen volt ez a személy, akkor ilyen hatású a (mondott mozzanatokot feljátszó, értéket aktiváló) prózája is. Ami korántsem magától értődő áttétel, s ha megvalósul, az már eleve esztétikai kifutással bíró fejlemény. Legalábbis „maradandóság”-gyanús...

Ha mármost ennek a mind esztétikailag, mind etikailag rendben lévő, mélyen emberi, sőt urambocsá' *isteni*, égi prózának tartalmát, artistikumát tekintve talán nem a legelőnyösebb keresztmetszetét kapjuk is ebben a kötetben – maga a cím úgyszintén tendenciózusan *szövegkivagadott* –, azért a jellegzetes erőnyelvel megáldott Fekete István-i művészet még ebben a környezetben sem kevésbé telített a hangütés egyidejű kedélyessége és lírikussága, a plasztikus elővezetett élethelyzetek, az általuk sugallt szilárd életbölcesség, az erkölcsös végkicsengés révén. Úgyhogy nincs, nem lehet akkora szerkesztői túlbuzgóság és aránytelvesztés, amely képes volna értéktelen, elhibázott, netán akár csak disszonáns együttest összehozni a gazdag, noha a jelek szerint mindazonáltal egyenetlen anyagból. Pedig – Fekete István egy, ebben a gyűjteményben nem szereplő írásából kölcsönözve a kifejezést – az *Előszó* „ágyúval lövi agyon a nippeket”. A „tudományos” *apparát*nak eme

több szempontból hihetetlen (irreális) tárháza, amelyet a feltehetően önmagát kinevező „filológus” az összeállítás élére tesz, minden igyekezetével egyetemben szükségtelen, hogy ezeket a könnyed, mesterien odakent vagy felkarcolt *vázlatremekműveket* megelőzze. Hol nyitott kapukat döngözt, hol a spanyolviaszt találja fel, hol fontoskodik. Képes ilyesmit megjegyezni: „Személyesen sohasem találkoztam vele, csak írásaiban szólt hozzám: igazolva, hogy íróval elsősorban műveiben ismerkedik az ember.” És miközben az etikai alapozottságú életigazolásra és a kikapcsolódásra azonos mértékben vágó, elsősorban nem szakmabeli olvasót a „textológiai munka” rejt-

meivel látszik riogatni, valójában adós marad ezek akár csak jelzésszerű bemutatásával is.

Annyi baj legyen! Fekete István már életében napvilágot látott írásai elég értékesek ahhoz, hogy még az önmagában nem túl sikerült *Emberpor*-kötet se tudjon bennünket tőlük eltántorítani. Olvassuk hát munkáit! Főleg *minden mását*, de ha posztumusz kiadású dolgaira támadna gusztusunk, akkor inkább a *Rózsakunyhó* vagy a *Tarka rét* című könyvet. Vagyis a klasszikus gyűjteményeket e nemből.

ZSÁVOLYA ZOLTÁN

(*Szent István Társulat, Budapest, 2003, 204 oldal, 1480 Ft*)

Kultúra

GINTLI TIBOR –
SCHEIN GÁBOR:

Az irodalom rövid története – A kezdetektől a romantikáig

Botorság lenne azt állítani, hogy az emberi kultúra története az írás története. A kultúra szó töve a ’művelni, gondozni’ jelentésű igét rejti,

és ez elsősorban a kertre, a földre, az állatok gondozására utal. Másodszorban viszont mégiscsak „gondozzuk” a szöveget és irodalmat „művelünk” – ez az átvitel ősi távlatot nyit meg.

Gintli Tibor és Schein Gábor *Az irodalom rövid története – A kezdetektől a romantikáig* című munkájában megnyílik ez a távlat. Az elmélyült tájékozottságot sugalló kötet szerzői – merészen és jogosan – valóban a